

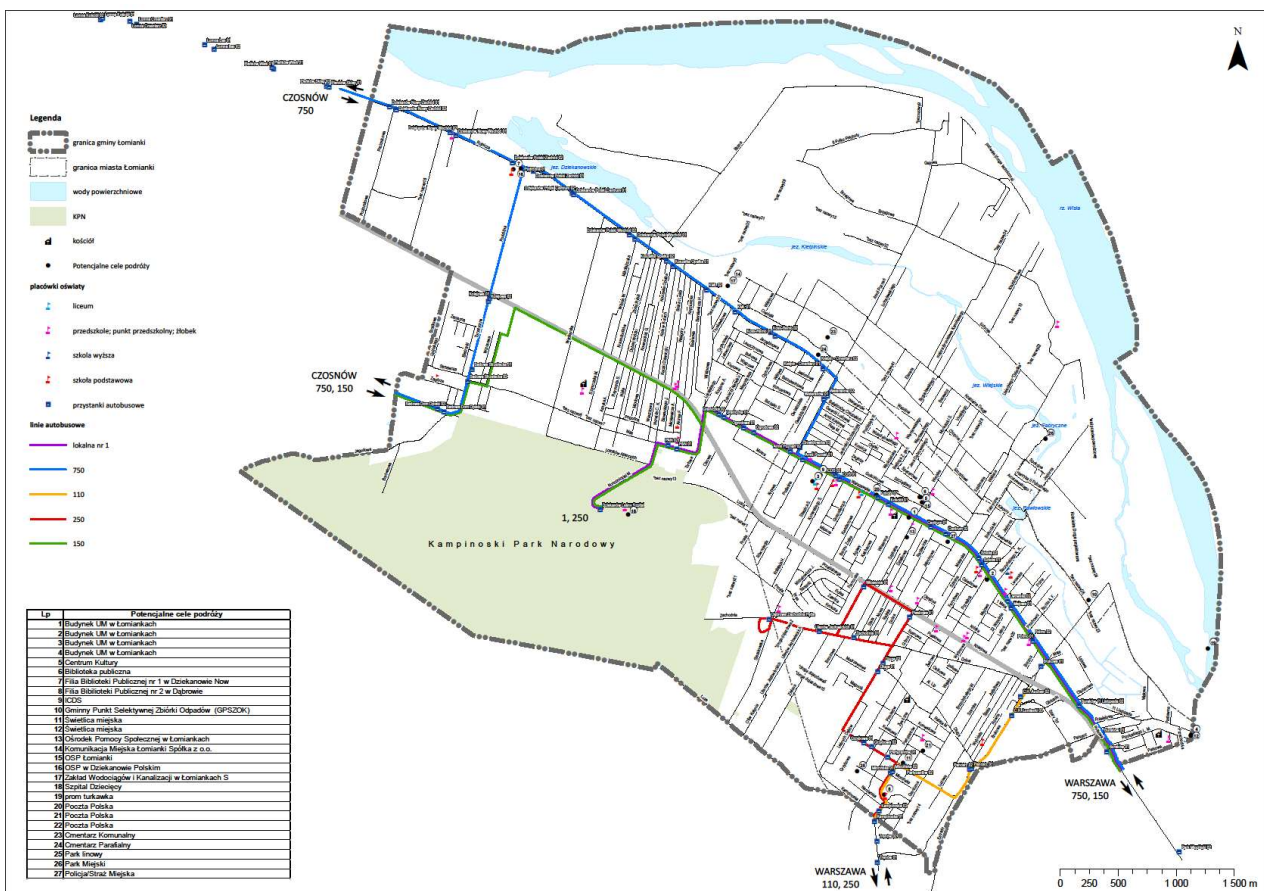
KONCEPCJA TRANSPORTU OSÓB Z POTRZEBĄ WSPARCIA W ZAKRESIE MOBILNOŚCI

STAN OBECNY

Gmina Łomianki jest miejsko-wiejską jednostką samorządu terytorialnego położoną w północno-zachodniej części aglomeracji warszawskiej i bezpośrednio graniczy z Miastem Stołecznym Warszawa. Położenie gminy determinuje istniejący specyficzny układ komunikacyjny, kierunki podróży lokalnych oraz organizację transportu publicznego na tym terenie. Pomiędzy korytem Wisły, a Puszcą Kampinoską, jest tylko jeden korytarz komunikacyjny – jest nim droga krajowa nr 7 (dalej DK7), stanowiąca dla Warszawy jedyny północny wyjazd i wjazd. Powoduje to kumulację na DK7 każdego rodzaju ruchu i transportu - krajowego i międzynarodowego, aglomeracyjnego, wojewódzkiego i regionalnego oraz lokalnego Gminy Łomianki.

Gmina Łomianki jako dawna wieś ulicowa rozwijała się wzdłuż północnego korytarza transportowego. Pierwotnie była to ulica Rolnicza, następnie w XIX w. została wytyczona ul. Warszawska, a w roku 1974 powstała ul. Kolejowa, funkcjonująca obecnie jako DK7, - droga dwujezdniowa po dwa pasy ruchu w każdym kierunku.

Mapa nr 1. Ogólny plan Gminy Łomianki

Na planie zaznaczono obecnie funkcjonujące linie autobusów Zarządu Transportu Miejskiego w Warszawie oraz ich przystanki i kierunki tras prowadzące poza Gminę Łomianki. Gmina Łomianki wchodzi w skład Warszawskiego Transportu Publicznego, a Spółka Komunalna pod firmą „Komunikacja Miejska Łomianki Sp. z o.o.”, stanowiąca w całości własność gminy, na mocy porozumienia pomiędzy m. st. Warszawa i Gminą Łomianki, obsługuje linie 250, 150, 750 i 110. Na mocy tego porozumienia Gmina Łomianki jest w pierwszej strefie biletowej, co powoduje znaczne zainteresowanie mieszkańców usługą transportu publicznego (Załącznik nr 1 – porozumienie transportowe ZTM).

Spółka KMŁ świadczy usługi transportu wewnątrz gminy realizowane poprzez linię nr 1, której trasa i rozkład jazdy ma na celu połączenie osiedli i sołectw z placówkami oświatowymi, ośrodkami zdrowia i centrum Łomianek. Linia częściowo zaspokaja potrzeby transportu publicznego, nie może jednak wejść w skład planowanego transportu w systemie door-to-door (dalej: DtD), dedykowanego indywidualnym potrzebom. System DtD oraz istniejący w gminie transport docelowo będą się uzupełniać.

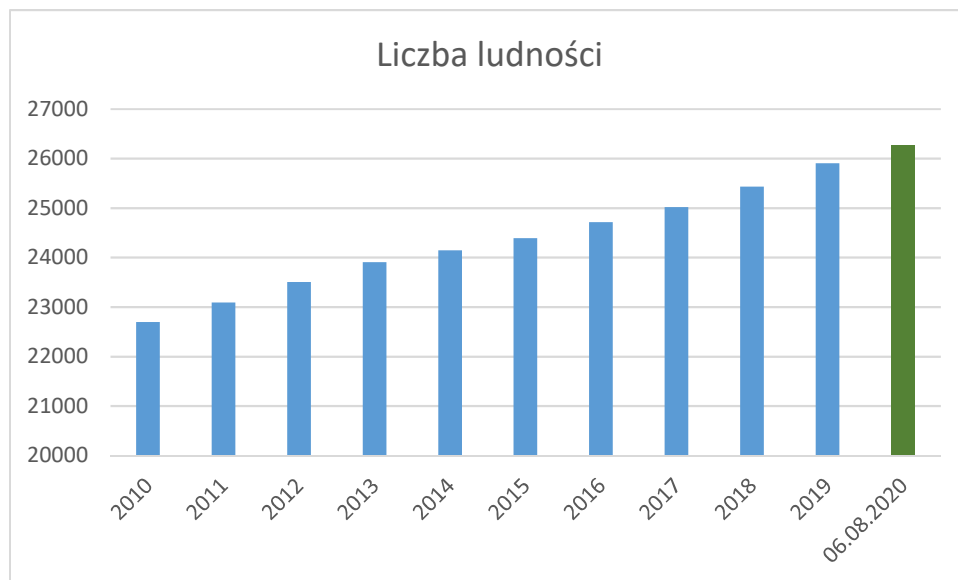
Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że Gminia Łomianki od wielu lat wspiera osoby niepełnosprawne w zakresie pokonania bariery mobilności poprzez realizowanie usługi transportu. Usługa jest świadczona regularnie w sposób zorganizowany przez Spółkę Komunalną KMŁ, która od 1 października 2013 r. wykonuje przewozy dzieci niepełnosprawnych oraz dowozi dzieci zamieszkałe w odległości przekraczającej odległości wymienione w art. 39 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148 ze zm.), na trasie z miejsca zamieszkania do szkoły i z powrotem. Przewozy wykonywane są w dni nauki szkolnej. Liczba uczniów waha się od 1 do 3. W przypadku uczniów na wózkach nie można jednorazowo zabrać więcej niż 2 osoby z uwagi na miejsce w pojeździe i bezpieczeństwo. Początkowo na potrzeby przewozów wykorzystywany był samochód osobowy użyczony od Gminy Łomianki. Samochód ten nie spełniał wymogów pojazdu dla osób niepełnosprawnych i zakupiony został większy pojazd osobowy typu bus z podjazdem dla wózków inwalidzkich. W ramach tej usługi KMŁ wykonuje ok. 22 tys. kilometrów rocznie. W załączeniu umowy, na podstawie których KMŁ przewozi dzieci w ramach ww. usług (Załącznik nr 2).

Gmina Łomianki w planowaniu rozwoju transportu i komunikacji kieruje się rosnącymi potrzebami mieszkańców. Poniższe zestawienie pokazuje wzrostowy trend liczby mieszkańców:

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	06.08.2020
22696	23088	23503	23905	24141	24392	24715	25018	25427	25905	26279
	1,7%	1,8%	1,7%	1,0%	1,0%	1,3%	1,2%	1,6%	1,9%	1,4%
										15,8%

Należy dodać, że powyższe zestawienie dotyczy osób zameldowanych w Łomiankach i nie uwzględnia osób faktycznie mieszkających. Według szacunków, do liczby zameldowanych należy dodać co najmniej 2 000 osób. Łomianki stale rozwijają się. Powstaje wiele nowych obszarów pod zabudowę mieszkaniową, także wielorodzinną. W ciągu ostatnich 9,5 lat nastąpił wzrost o 15,8% liczby osób zameldowanych, od 22 696 do 26 179 osób – dane na dzień 6 sierpnia 2020 r. Należy zwrócić

szczególną uwagę na to, że obecnie Gmina Łomianki znajduje się „na fali” wzrostu liczby mieszkańców – od roku 2015 następuje wzrost wskaźnika przyrostu liczby mieszkańców mierzony co roku. Rok 2020 zapowiada się pod tym względem jako zdecydowanie przełomowy: wskaźnik przyrostu wynosi 1,4% dla pierwszych 8 miesięcy, co upoważnia do przewidywania, iż na koniec roku wskaźnik przyrostu przekroczy rekordowe 2%, a w skali 10 lat ma szansę osiągnąć lub nawet przekroczyć 17%.

Oznacza to, że wszystkie wyzwania, w tym szczególnie transportowe, nabierają nowego wymiaru.

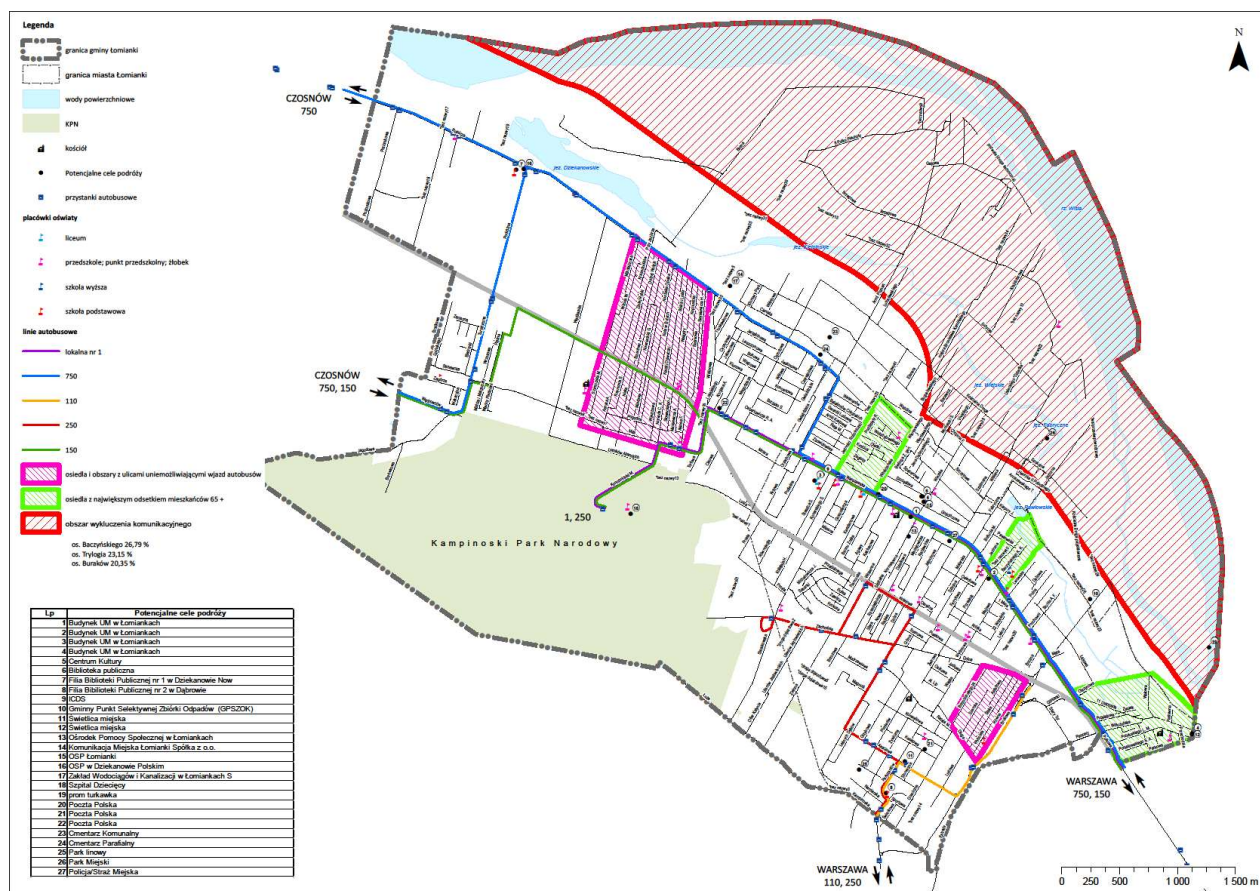
WYKLUCZENIE KOMUNIKACYJNE

Gmina Łomianki zamierza zaoferować świadczenie zintegrowanych usług DtD aby zapobiec wykluczeniu komunikacyjnemu każdego rodzaju.

Na planie poniżej zaznaczono trzy rodzaje wykluczenia komunikacyjnego występującego w gminie:

1. Kolorem czerwonym zaznaczono obszary odległe od istniejącej sieci komunikacyjnej. Są to tereny gdzie odległość do przystanków komunikacji zbiorowej przekracza 800 m, co dla osób starszych, niepełnosprawnych lub dzieci może stanowić przeszkodę w samodzielnym dotarciu do transportu publicznego. Jest to klasyczny rodzaj wykluczenia komunikacyjnego z powodu odległości od środka transportu.
2. Kolorem różowym zaznaczono obszary osiedli o specyficznej siatce ulic, uniemożliwiającej przejazd standardowego autobusu. Jest to specyficzne wykluczenie strukturalne, którego nie da się pokonać inaczej niż poprzez dotarcie do osób zainteresowanych busami zdecydowanie mniejszymi, a więc zastosowanie środka typowego dla transportu DtD.
3. Kolorem zielonym zaznaczono obszary osiedli o znaczącym odsetku mieszkańców w wieku 65+ zagrożonych wykluczeniem z uwagi na wiek. Jest to wykluczenie społeczne, ponieważ na stosunkowo niewielkim obszarze już występują i będą się nasilać symptomy zamkniętych jednolitych pokoleniowo środowisk.

Mapa nr 2. Obszary wykluczenia komunikacyjnego Gminy Łomianki

WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Zjawisko wykluczenia społecznego jest ściśle powiązane z wykluczeniem komunikacyjnym i dotyczy osób niepełnosprawnych (także z dysfunkcjami), również osób starszych – powyżej 65 roku życia. Rozwinięcie usługi transportu DtD spełniającego oczekiwania i potrzeby tych grup mieszkańców jest zadaniem samorządu i bez odpowiednich środków transportu trudno sobie wyobrazić jego rozwiązanie. Poniższa tabela pokazuje rozkład liczby mieszkańców w poszczególnych osiedlach i sołectwach Gminy Łomianki w odniesieniu do roku 2010, w tym:

- przyrost liczby mieszkańców ogółem,
- przyrost liczby mieszkańców w wieku 65+.

L.p.	Nazwa jednostki pomocniczej	30.06.2010	65+	-	30.06.2020	65+		Przyrost 10 lat	
								ogółem	65+
1.	Osiedle Buraków	1419	225	15,86%	1420	289	20,35%	0,1%	28,4%
2.	Osiedle Dąbrowa Leśna	2408	292	12,13%	2656	487	18,34%	10,3%	66,8%
3.	Osiedle Dąbrowa Rajska	593	70	11,80%	579	106	18,31%	-2,4%	51,4%
4.	Osiedle Dąbrowa Zachodnia	1257	120	9,55%	1427	209	14,65%	13,5%	74,2%
5.	Osiedle Łomianki Baczyńskiego	1071	122	11,39%	1172	314	26,79%	9,4%	157,4%
6.	Osiedle Łomianki Centralne	1128	126	11,17%	1257	209	16,62%	11,4%	65,9%
7.	Osiedle Łomianki Górne	1826	165	9,04%	1963	309	15,74%	7,5%	87,3%
8.	Osiedle Łomianki Majowe	1105	160	14,48%	1028	195	18,97%	-7,0%	21,9%
9.	Osiedle Łomianki Prochownia	519	65	12,52%	534	98	18,35%	2,9%	50,8%
10.	Osiedle Łomianki Równoległe	223	12	5,38%	240	21	8,78%	7,6%	75,0%
11.	Osiedle Łomianki Stare	1560	218	13,97%	1564	291	18,61%	0,3%	33,5%
12.	Osiedle Łomianki Pawłowo	810	72	8,89%	1124	164	14,59%	38,8%	127,8%
13.	Osiedle Łomianki Trylogia	823	134	16,28%	825	191	23,15%	0,2%	42,5%
14.	Osiedle Łomianki Powstańców	1223	176	14,39%	1238	248	20,03%	1,2%	40,9%
15.	Sołectwo Dziekanów Bajkowy	816	42	5,15%	1046	154	14,72%	28,2%	266,7%
16.	Sołectwo Dziekanów Leśny	1513	167	11,03%	1643	255	15,52%	8,6%	52,7%
17.	Sołectwo Dziekanów Nowy	306	35	11,44%	456	52	11,40%	49,0%	48,6%
18.	Sołectwo Dziekanów Polski	641	78	12,17%	748	108	14,44%	16,7%	38,5%
19.	Sołectwo Kielpin	1504	131	8,71%	1848	243	13,15%	22,9%	85,5%
20.	Sołectwo Kępa Kiełpińska	69	9	13,04%	88	11	12,50%	27,5%	22,2%
21.	Sołectwo Łomianki Chopina	656	10	1,52%	1868	94	5,03%	184,8%	840,0%
22.	Sołectwo Łomianki Dolne	225	15	6,67%	490	35	7,14%	117,8%	133,3%
23.	Sołectwo Sadowa	767	71	9,26%	944	122	12,92%	23,1%	71,8%
	Ogółem mieszkańców	22462	2516	11,20%	26158	4232	16,20%	16,5%	68,2%

Zwraca uwagę stały przyrost liczbowy mieszkańców 65+ oraz ich zdecydowanie nierówny rozkład na terenie Gminy Łomianki. Największy odsetek mieszkańców 65+ odnotowujemy na osiedlach:

- Baczyńskiego 26,79%
- Trylogii 32,15%
- Buraków 20,35%

Należy zatem zaoferować mieszkańcom tych osiedli możliwość skorzystania z usługi transportowej w celu przeciwdziałania wykluczeniu komunikacyjnemu z uwagi na wiek. Zorganizowanie i zaoferowanie możliwości dotarcia do punktów oznaczonych na planie gminy jako miejsca ważne dla życia społeczności lokalnej: szkoły, biblioteka, ośrodek kultury, pływalnia i zajęcia sportowe w ICDS, ośrodki zdrowia, Urząd Miejski, kościoły – to wyzwanie dla transportu realizowanego przy pomocy małych pojazdów, kursujących po trasach dostosowanych do bardziej zindywidualizowanych potrzeb, nazywanych transportem od drzwi do drzwi.

PLANOWANY SYSTEM TRANSPORTU DOOR-TO-DOOR

Dzięki wsparciu ze środków Unii Europejskiej możliwy będzie rozwój usługi transportu DtD, poprzez skierowanie oferty do środowisk i obszarów zagrożonych opisanymi powyżej wkluczeniami komunikacyjnymi i społecznymi. Ograniczenie wykluczeń mobilności i transportu znacznie poprawi jakość życia mieszkańców, zwłaszcza starszych i niepełnosprawnych.

W pierwszej kolejności planuje się stworzyć system „zamawiania” transportu DtD poprzez zidentyfikowanie osób (rodzin), które należy objąć systemem, nawiązać współpracę z organizacjami, stowarzyszeniami i innymi podmiotami deklarującymi chęć i potrzebę skorzystania z usługi transportu DtD oraz przeprowadzić proces rekrutacji osób do udziału w projekcie. W celu sprawnej obsługi utworzone zostanie stanowisko pracy i zakres obowiązków do zarządzania systemem świadczenia usług DtD w gminie. W następnej kolejności Gmina Łomianki zakupi odpowiedni środek transportu oraz zapewni świadczenie usługi przy pomocy swojej Spółki Komunalnej.

Większość potencjalnych miejsc docelowych – celów podróży - jest dostosowana do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością, ale transport publiczny nie do wszystkich dociera. Z kolei tam gdzie jest dostępny transport publiczny osoby niepełnosprawne np. na wózkach, mają utrudniony dostęp do przystanku autobusowego z różnych powodów. Jedną z wielu przeszkód, które uniemożliwiają udział w zajęciach osobom z niepełnosprawnościami jest ich dotarcie na miejsce zajęć, a następnie powrót do domu. Przykładowe organizacje i wydarzenia na terenie Gminy Łomianki, które potencjalnie są wskazywane jako

1. Stowarzyszenie działające przy kościele św. Małgorzaty w Łomiankach (ul. Warszawska 121) regularnie organizuje: spotkania katechetyczne, dwa razy w miesiącu spotkania teatralne, kulinarne oraz dwa razy do roku warsztaty na których są wypiekane ciasta, w okresie Bożego Narodzenia - szopki, natomiast w okresie Świąt Wielkiej Nocy – wypiekane są mazurki (takie zajęcia trwają przez cały tydzień);
2. Integracyjne Spotkanie Mikołajkowe w Centrum Kultury w Łomiankach - w których uczestniczą osoby niepełnosprawne z całej gminy, tak jak w przypadku wszystkich imprez cyklicznych organizowanych przez Centrum Kultury (ul. Wiejska 12 A) oraz sąsiadującą Bibliotekę w Łomiankach;
3. Integracyjne Centrum Dydaktyczno-Sportowe - centralny ośrodek sportu i rekreacji o randze ponadlokalnej z imprezami kulturalnymi (ul. Staszica 2); pływalnią i zajęciami sportowymi;
4. Zajęcia taneczne dla osób niepełnosprawnych - Stowarzyszenie Tańca na wózkach - SWING DUET. (ul. Równoległa)
5. Zajęcia z hipoterapii - Fundacja "Byka za rogi" – stadniny i stajnie w Sołectwie Łomianki Dolne.
6. Zajęcia integracyjne - warsztaty krawieckie, warsztaty kulinarne - świetlica spotkań sąsiedzkich w Burakowie.

Transport w formule DtD ma formę funkcjonowania zdecydowanie bardziej elastyczną, niż ma to miejsce w systemie transportu publicznego o ustalonych trasach i rozkładach. Transport DtD stanowić będzie uzupełnienie istniejącego wewnątrz gminy transportu zbiorowego obsługiwanego

przez linię nr 1 i dotrze do wszystkich posesji w obszarach wykluczenia komunikacyjnego, włączając w to obszary o siatce wąskich ulic.

Kierując się danymi statystycznymi należy określić, że docelowa baza liczbowa osób zagrożonych wykluczeniem komunikacyjnym z różnych powodów wynosi blisko 1000 osób - co stanowi 4% całej populacji mieszkańców Gminy Łomianki. Z tej liczby z transportu DtD może skorzystać szacunkowo grupa około 600 osób w pilotażowym okresie 2 lat trwania projektu.

USŁUGA DOOR-TO-DOOR W ŚWIETLE OBOWIĄZUJĄCYCH DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH GMINY

Problem wykluczenia osób z potrzebami wsparcia w zakresie mobilności jest widoczny w podstawowych dokumentach strategicznych Gminy Łomianki. Są to:

1. Strategia Rozwoju Gminy Łomianki na lata 2016-2030 (Uchwała Nr XIV /177/2016 Rady Miejskiej w Łomiankach z dnia 26 lutego 2016 roku w sprawie uchwalenia "Strategii Rozwoju Gminy Łomianki na lata 2016-2030").

Wizja docelowa gminy została scharakteryzowana jako "Łomianki - idealne miejsce do mieszkania, pracy i wypoczynku w warszawskim obszarze funkcjonalnym" wraz z drzewem celów strategicznych i operacyjnych (s. 13). Jednym z celów strategicznych, w który wpisuje się planowana usługa DtD jest cel 5: wyzwolenie energii społecznej mieszkańców, aktywizacja społeczności lokalnych, aktywne rozwiązywanie problemów społecznych. Cele operacyjne adekwatne do stawianych sobie wyzwań transportu na życzenie to: cel 5.1 Zaangażowani i aktywni społecznie mieszkańcy i organizacje pozarządowe, cel 5.2 Skuteczne wykorzystanie i wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych w celu rozwiązywania problemów społecznych, cel 5.3 Trwałe ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego grup zagrożonych patologiami i bezrobociem, cel 5.4 Dzieci i młodzież zdrowe i aktywne ruchowo, zaangażowane społecznie oraz cel 5.6 Aktywni i zaangażowani społecznie seniorzy (s. 24-26). Ponadto, w analizie uwarunkowań i problemów rozwoju Strategii jednym z zagrożeń sfery społecznej został wskazany wzrastający odsetek osób starszych, co potwierdzałoby założenia wyjściowe pod planowane usługi DtD i szacowaną liczbową bazę docelową osób zagrożonych wykluczeniem komunikacyjnym (s. 11).

2. Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Łomianki na lata 2017-2023 (Uchwała Nr XXX/364/2017 Rady Miejskiej w Łomiankach z dnia 27 lipca 2017 roku w sprawie uchwalenia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Łomianki na lata 2017-2023).

W ramach wskazanych tematów problemowych na płaszczyźnie przestrzenno-funkcjonalnej w Lokalnym Programie Rewitalizacji wskazano obok niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości oraz niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru - niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór i niską dostępność komunikacyjną terenów publicznych (s.5) To są wyzwania i problemy, na które rozwiązaniem może być transportu na żądanie.

3. Strategia rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łomianki na lata 2014-2020 (Uchwała Nr LX/343/2014 z dnia 25 marca 2014 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łomianki na lata 2014-2020).

Misją Gminy w zakresie polityki społecznej jest stworzenie i funkcjonowanie zintegrowanego systemu pomocy społecznej dla skuteczniejszego rozwiązywania problemów społecznych oraz wzmocnienie współpracy z lokalną społecznością (s. 55). Jest to główne zadanie usługi DtD z zakresu eliminacji wykluczenia komunikacyjnego mieszkańców. Wymienione poniżej cele szczegółowe w Strategii odpowiadają wyzwaniom jakie stawia sobie Gmina Łomianki oferując swoim mieszkańcom nową usługę transportu indywidualnego: Cel strategiczny 3. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, Cel strategiczny 4. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych, starszych i chorych, Cel strategiczny 5. Zwiększenie poziomu integracji społecznej (s. 59-64).

Niniejsza Koncepcja jest dokumentem, który wskazuje na konieczność konkretnych działań w ramach idei podnoszenia jakości życia mieszkańców Gminy Łomianki. Jej celem jest przede wszystkim wskazanie kierunków działań w sferze polityki społecznej, służących wspólnemu celowi, jakim jest pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym i zawodowym, które ze względu na trudną sytuację życiową nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, a tym samym nie mogą uczestniczyć w życiu społecznym i zawodowym w pełnym wymiarze. Podstawowym warunkiem realizacji Koncepcji będzie pełna współpraca administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi działającymi przeciw wykluczeniu i marginalizacji społecznej. Tak nakreślony cel Koncepcji Gmina Łomianki zamierza osiągnąć poprzez stopniowe przełamywanie bariery komunikacyjnej.